

С. О. Рибак,
к. е. н., заслужений економіст України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки
І. О. Темник,
здобувач, Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України

ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ 2012 РОКУ В ЛОНДОНІ ЯК МАКРОПРОЕКТ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ: ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті проаналізовано економічні аспекти, що характеризують Олімпійські ігри в Лондоні 2012 року як масштабний міжнародний спортивний захід з високим економічним потенціалом та перспективою залучення додаткових надходжень від розвитку туризму та економіки країни в цілому.

In the current article there had been analyzed the economic aspects, characterizing the Olympic Games in London in 2012 as world-scaled international sport event with high economic potentiality and good perspectives to attract additional investments from tourism sphere development and the country's economics on the whole.

Ключові слова: туризм, макропроект міжнародного туризму, міжнародні спортивні заходи, туристична діяльність.

Key words and expressions: tourism, international tourism macro project, international sport events, touristic activity.

ПРОБЛЕМА ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ І ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Олімпійські ігри в Лондоні у 2012 році створюють ряд унікальних можливостей для розвитку індустрії гостинності та туризму як у Великій Британії взагалі, так і в місті-господарі [1, с. 3]. Реалізація заходу такого рівня потребує розвитку інфраструктури та формування конкретного переліку запланованих дій з підготовки, що може мати позитивний довгостроковий вплив для країни після події. У цьому сенсі важливо оцінити передумови ефективної реалізації даного заходу за необхідності виконання однієї з його найважливіших цілей — залучення до економіки додаткових ресурсів за рахунок розвитку в країні туризму.

З огляду на це, автор вважає актуальним дослідження в даній статті пріоритетів, стимулів, інструментів, фінансово-економічних показників, які сприяли б ефективній реалізації масштабного міжнародного спортивного заходу "Лондон-2012" як макропроекту міжнародного туризму, що є організаційною формою взаємодії міжнародної спільноти, держави, суспільства і туристичної галузі задля максимальної реалізації потенціалу останньої.

Перелічені моменти, разом з необхідністю розгляду розвитку туризму в місці проведення масштабних міжнародних спортивних подій як стимулу до трансформацій-

них змін у сучасній глобалізованій економіці, зумовлюють актуальність теми даної статті.

Мета наукових досліджень у межах даної статті полягає в розвитку наукових поглядів на якісно сплановані та організовані макропроекти міжнародного туризму, що реалізуються в рамках масштабних міжнародних спортивних подій, як на стимул економічного розвитку країни на прикладі Олімпійських ігор 2012 року в Лондоні.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика теорії, методології та ефективного управління туристичною діяльністю досить широко представлена в науковому доробку вітчизняних учених та фахівців, серед яких варто відзначити праці В.К. Федорченка, А.Т. Матвієнка, С.І. Поповича, Г.П. Науменка, В.С. Ковешнікова.

Найбільш відомими та цікавими, на погляд автора, є праці з проблематики туризму таких зарубіжних авторів, як В. Мідлтон, В.А. Квартальний, М.І. Кабушкін, Г.Ф. Шаповал.

На думку більшості сучасних учених, ефективна реалізація туристичних проектів рівня Олімпійських ігор та інших наймасштабніших міжнародних спортивних подій можлива лише за умови ефективного планування та врахування всіх основних чинників, що впливають на перебіг проведення знакової події.

Таблиця 1. Економічний вплив Олімпійських ігор на економіку приймаючих країн [2]

Місце та рік проведення	Джерело дослідження	Економічні наслідки	Вплив на зайнятість населення
Лос-Анджелес, 1984	Економічні наслідки були проаналізовані за видами економічної діяльності Research Associates (1984). У дослідженні використані моделі входу-виходу RIMS II	Економічний вплив ігор на Південну Каліфорнію вимірюється 2,3 млрд дол. США	Створено 73 375 робочих місць
Сеул, 1988	Кім і співавтори (1989)	Економічний вплив – близько 1,6 млрд дол. США	Створено 336 000 робочих місць
Барселона, 1992	Брюне (1993, 1995)	Прямий економічний ефект становив 30 млн дол. США	Створено 296 640 нових робочих місць в Іспанії в цілому
Атланта, 1996	Хамфріс і Пламмер (1996) розглянули економічні наслідки ігор. Використана модель на базі RIMS II (оновлена версія моделі, яка використовувалася Research Associates у 1984 році для аналізу ігор у Лос-Анджелесі)	Економічний ефект – 5,1 млрд дол. США	Створено 77 026 робочих місць
Сідней, 2000	Три дослідження оцінили економічні наслідки ігор у Сіднеї: KPMG і Андерсен використовували моделі входу-виходу, тоді як NSW казначейства – модель загальної рівноваги	Економічний ефект характеризувався такими показниками: 5,1 млрд дол. США (KPMG); 4,5 млрд дол. США (Андерсен) і 4,5 млрд дол. США (NSW казначейства)	Загалом три дослідження показали приріст зайнятості в Австралії: 156 198 робочих місць (KPMG), 90 000 робочих місць (Андерсен) та 98 700 робочих місць (NSW казначейства)
Афіни, 2004	Два дослідження – Balfousia і Papanikos – розглядають економічні наслідки ігор на основі макроекономічних мультиплікаторів	Економічний ефект склав: 10,2 млрд дол. США (Balfousia) і 15,5 млрд дол. США (Papanikos)	За оцінками відповідних досліджень, створено 300 400 і 445 000 робочих місць

ВИКЛАДЕННЯ МАТЕРІАЛУ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Для всебічної характеристики такої міжнародної спортивної події, як Олімпійські ігри, такого знакового заходу міжнародного туризму, який значною мірою визначає розвиток економіки країни-господаря до, під час і після їх проведення, варто звернутися до історії. У першу чергу слід зупинитися на економічних показниках, які характеризують ефективність їх реалізації. Найцікавішими і найповніше висвітленими з точки зору статистичних даних та аналітичних досліджень є ігри кінця минулого — початку поточного століття [2].

Олімпійські ігри в Сіднеї у 2000 році спостерігала міжнародна телевізійна аудиторія в 3,7 млрд осіб, забезпечуючи Австралії величезну платформу для популяризації країни як туристичного регіону. Було розміщено реклами на суму до 6,1 млрд австралійських доларів (4,2 млрд дол. США). До 88% спортивних туристів, які були присутні на Олімпіаді-2000, відвідали знову або, швидше за все, відвідають країну ще раз [2; 3, с. 5—7].

Олімпійські ігри, що відбулись у Греції у 2004 році, продемонстрували аналогічні тенденції. Пасажирські авіап перевезення збільшилися на 33% в серпні 2004 року порівняно з аналогічним періодом 2003 року, кількість пасажирів сягнула 2 млн осіб. Кількість перевезених повітряними суднами пасажирів протягом Олімпіади також зросла — до 20 600 чол., або на 17% порівняно з 2003 роком [4].

Наведемо огляд останніх досліджень щодо впливу Олімпійських ігор на економіку приймаючих країн (табл. 1).

Згідно з доповіддю мережі готелів Travelodge, розвиток туризму Великої Британії може перевищити динаміку розвитку світового туризму на 50% за чотири роки

до і після Олімпійських ігор 2012 року; потенціал цього розвитку можна виміряти додатковими 6 600 000 відвідувачами країни в період між 2007 і 2016 роками, які генеруватимуть додаткові доходи для туристичної індустрії та економіки країни в цілому [5].

Утім, Європейська Асоціація Туроператорів (ЕТОА) вважає, що Олімпійські ігри в Лондоні 2012 року можуть насправді завдати шкоди туризму. У доповіді за 2009 рік, в якій проаналізовано шість літніх Олімпійських ігор, ЕТОА заявила, що в Пекіні зафіксовано 30-відсотковий спад у відвідуванні міста іноземними туристами протягом літа 2008 року порівняно з попереднім роком [5]. Застосування такого сценарію до Лондона передбачає падіння доходів туристичної індустрії на 1,5 млрд фунтів стерлінгів.

Якщо прийняти, що будь-яке зменшення кількості відвідувань туристами країни матиме тимчасовий характер і обмежуватиметься фактичним часом проведення ігор, а також зважити на довгострокові економічні вигоди від прове-

дження Олімпійських ігор, то вкрай важливо, щоб найбільша увага приділялась якнайповнішій реалізації всіх потенційних можливостей.

Фінансові показники Олімпійських ігор відображають дуже вузькі аспекти економічної вигоди від їх проведення. Більш широкі економічні наслідки включають вплив, які відвідувачі справляють на місцеву економіку через свої витрати в місті перебування, вигоди в галузі розвитку цільових інвестицій в інфраструктуру менш розвинутих районів і довгострокові переваги від підвищеної уваги до місця проведення ігор з боку міжнародних ЗМІ, що зрештою втілюється в збільшення надходжень від туризму після (і до) проведення ігор. Поєднання цих ефектів є дуже складним і не може бути оцінене з суто фінансових позицій або додатковими доходами [6; 7, с. 215—216], які Олімпіада приносить містам-організаторам.

З метою проведення економічної оцінки впливу Олімпійських ігор повинні бути реалізовані наступні етапи.

1. Оцінка впливу ігор на витрати:

— оргкомітету (інфраструктурні витрати до і під час проведення ігор);

— глядачів, спортсменів, офіційних осіб і представників ЗМІ (транспорт, проживання, харчування та розваги, хоча для деяких з цих категорій проживання, харчування та/або транспортування здійснюватимуться за рахунок бюджету оргкомітету).

Необхідно зважено проводити диференціювання витрат жителів і витрат нерезидентів, а також урахувати витрати, які створюються поза містом-організатором.

2. Витрати повинні бути класифіковані за видами продукції (товарів і послуг).

Таблиця 2. Прогнозовані доходи оргкомітету від проведення Олімпіади в Лондоні у 2012 році (млн фунтів стерлінгів, ціни 2004 року)

Доходи	Нижня межа ймовірності	Найбільш ймовірний сценарій	Верхня межа ймовірності
Місцеве спонсорство	240	411	590
Продаж квитків	250	301	350
Транспорт	30	40	50
Продаж активів	35	70	110
Громадське харчування	7	9	10
Продаж прав на телетрансляцію	410	455	500
Офіційне і топ-спонсорство	98	109	120
Загальна сума доходів	1164*	1395	1627*

* Низькі та високі підсумкові ймовірності не є сумою значень для кожного компонента, їх встановлено шляхом систематичного аналізу чутливості.

Таблиця 3. Прогнозовані експлуатаційні витрати оргкомітету на проведення Олімпіади в Лондоні у 2012 році (млн фунтів стерлінгів, ціни 2004 року)

Експлуатаційні витрати	Нижня межа ймовірності	Найбільш ймовірний сценарій	Верхня межа ймовірності
Спортивні заходи для нових та існуючих місць	23	30	46
Спортивні заходи, інші витрати	162	171	184
Технологія	240	260	300
Олімпійське селище	42	100	144
Адміністрація	210	250	300
Безпека	16	18	27
Транспорт	50	52	60
Церемонії та культурні заходи	30	51	60
Реклама і просування	70	78	90
Загальна сума витрат	931*	1010	1089*

* Низькі та високі підсумкові ймовірності не є сумою значень для кожного компонента, їх встановлено шляхом систематичного аналізу чутливості.

3. Має бути створена або використана модель для оцінки того, наскільки ці витрати перекладаються або реалізуються в доходах та зайнятості населення.

У минулому основним засобом визначення взаємозв'язку між витратами, доходами і зайнятістю були моделі входу-виходу, в основу яких покладено таблиці входу-виходу, що містять повний набір рахунків для економіки, як правило, за певний рік.

Різні таблиці входу-виходу характеризуються різним ступенем деталізації за кількістю продуктів і галузей. Останні таблиці входу-виходу Великої Британії містять 123 продукти і галузі (Управління Національної Статистики, 2003); у Сполучених Штатах Америки опубліковано таблиці для 498 продуктів і галузей (Бюро Економічного Аналізу, 2002); водночас для проведення більш-менш достовірного аналізу поширеними є таблиці з 20—50 продуктами і галузями [7, с. 5].

Моделі обчислення загальної рівноваги (CGE) використовуються в найрізноманітніших економічних сферах, таких як міжнародна торгівля, аналіз діяльності зон вільної торгівлі, оцінка економічного розвитку та екологічної політики. Останнім часом їх застосовують в аналізі економічних наслідків туризму, де вони заміняють методи входу-виходу [8, с. 117—132].

Дані моделі для оцінки ефекту від проведення масових заходів міжнародного туризму почали використовуватися при аналізі Олімпіади в Сіднеї.

Основна відмінність між моделями входу-виходу і CGE-моделями полягає в тому, що останні містять такі ключові відносини, які моделі входу-виходу ігно-

рують [8, с. 117—132; 9, с. 325—363], а саме:

1) моделі входу-виходу не накладають жодних обмежень на кількість додаткових доходів, які можуть бути отримані. CGE-моделі встановлюють обмеження на наявність цих факторів виробництва через те, що вплив останніх є фіксованим, а пропозиція — величина змінна, яка реагуватиме (хоча і лише певною мірою) на ціну, а не на будь-яку кількість попиту;

2) CGE-моделі встановлюють обмеження на доходи і витрати як для приватних домогосподарств, так і окремо для уряду (і, можливо, для інших агентів, які можуть бути присутніми в моделі).

Ці додаткові обмеження передбачають значно вищий рівень складності процесу моделювання, оскільки стосуються цін і заробітної плати, отже, оцінюють змінні величини, такі як рівень виробництва в промисловості та рівень попиту на робочу силу в галузі, що реагують на ціни і заробітну плату.

Включення цих змін означає, що CGE-модель, з одного боку, є більш складною, ніж моделі входу-виходу, але, з іншого — оцінка впливу за такими моделями є більш точною. Таким чином, моделі входу-виходу можуть вимірювати всі позитивні результати подій, але не здатні змоделювати найбільш негативні наслідки, тому що вони постійно переоцінюють вплив подій. CGE-моделі, у свою чергу, дають реалістичніші результати, зокрема для таких змінних, як ціни і реальні цінності.

З літературних джерел добре відомо, що економічною перевагою туризму є те, що його розвиток веде до зростання цін [10, с. 515—529]. CGE-модель це також підтверджує: якщо масові туристичні події (наприклад, масштабні спортивні заходи) виявляться незначними в цілому для економіки, то зростання цін, радше за все, буде невеликим, з невагомими наслідками для підвищення добробуту і зайнятості населення, а також для збільшення частки туристичної галузі у ВВП країни.

Другою особливістю CGE-моделі є те, що вона не обов'язково показує позитивний вплив витрат на розвиток інфраструктури, будівництво тощо (моделі входу-виходу в цьому сенсі однозначно підтверджують позитивний ефект від розвитку інфраструктури для всієї економіки).

Модель загальної рівноваги порівнює доходи і витрати з умовами, за яких вони реалізуються, тобто витрати на будівництво мають бути компенсовані. Урядові витрати на будівництво, як правило, оплачуються за рахунок податків, але чистий ефект деяких будівельних проєктів може бути від'ємним.

У дослідженнях ефекту від проведення Олімпійських ігор 2012 року в Лондоні, так само, як і в дослідженнях інших масштабних макропроєктів міжнародного туризму (Олімпійських ігор, Чемпіонатів світу та Європи з футболу тощо), важливо враховувати всі суттєві наслідки (з точки зору вигод і витрат), які можливо зафіксувати, спрогнозувати, оцінити. Ці наслідки можуть бути згруповані, відповідно до певних фаз проведення заходу, в три категорії — передігрові, ігрові та післяігрові:

— передігрові: вплив на етапі будівництва, інші по-

передні витрати, а також збільшення кількості відвідувачів, що відбувається в період підготовки до проведення ігор;

— ігрові: доходи від організації, витрати на постановку ігор, обслуговування відвідувачів протягом події, витрати на підтримання інфраструктури при проведенні ігор;

— післяігрові: вплив Олімпіади після її проведення часто називають ефектом "спадщини", що включає в себе зростання інвестиційної та туристичної привабливості міста-господаря і збільшення завдяки цьому кількості нових туристів; крім того, зведення стадіонів і транспортної інфраструктури забезпечить додаткові прибутки від їх експлуатації та привабливості з точки зору проведення інших масштабних заходів подієвого туризму протягом багатьох років після ігор.

У передігровій фазі Олімпіади в Лондоні (2005—2011) найбільші зміни передбачаються в інфраструктурному будівництві олімпійських об'єктів, Олімпійського парку і транспортної інфраструктури. Також у цей період агенти ринків вносять зміни, засновані на очікуваних ефектах у майбутньому. Так, наприклад, інвестори реалізують менше інвестицій у секторах, які скорочуватимуться, вкладаючи при цьому кошти у великі інвестиційні проекти, які збільшать пропозицію капіталу в майбутньому.

На цьому етапі найбільший позитивний ефект фіксується в будівельному секторі, де прогнозується збільшення валової доданої вартості на 506 млн фунтів стерлінгів, причому цей ефект прямо пов'язаний з інвестиційною діяльністю. Цей сектор переживає піднесення у вигляді залучення 14 354 од. робочої сили в еквіваленті річної роботи, у цей період понад 3000 працівників було прийнято додатково на роботу [7].

Інші сектори характеризуються меншим збільшенням валової доданої вартості у фазі, що передуює Олімпіаді: готелі — 54 млн фунтів стерлінгів, бари, ресторани, повітряний транспорт — по 37 млн фунтів стерлінгів кожна галузь. У них спостерігається незначне зростання зайнятості у цей період, наприклад, 2554 робочих місця створюється в готелях, 2094 — у барах і 1811 — у ресторанах [1; 7].

Певні сектори економіки зазнали зниження в передігро-

Таблиця 4. Прогнозовані інфраструктурні витрати оргкомітету на проведення Олімпіади в Лондоні у 2012 році (млн фунтів стерлінгів, ціни 2004 року)

Експлуатаційні витрати	Нижня межа ймовірності	Найбільш ймовірний сценарій	Верхня межа ймовірності
Олімпійський стадіон	200	325	360
Головний прес центр та Міжнародний центр мовлення (відповідно MPC та IBC)	50	75	95
Олімпійські спортивні зали	42	55	84
Олімпійський водний центр	60	67	90
Спортивний зал «Грінвіч»	20	22	56
Олімпійський хокейний стадіон	15	16	21
Велодром	22	26	30
Підготовка міста	10	15	25
Броксборн	8	9	10
Університет Східного Лондона	9	9,5	10
Трек для проведення змагань з мото- та велоспорту гоночної організації BMX	6,5	7,5	8,5
Олімпійські тенісні корти	3	6,5	7
Ігон	3,3	5,3	7,3
Уеймут	2	3	4
Загальна сума витрат	553 *	642	731*

* Низькі та високі підсумкові ймовірності не є сумою значень для кожного компонента, їх встановлено шляхом систематичного аналізу чутливості.

вий період через те, що отримали мало або не отримали взагалі прямої вигоди від будівельних робіт. Їхні працівники переходять до секторів, які розширюються і можуть запропонувати більш високу заробітну плату, в результаті чого спостерігається зниження зайнятості в деяких секторах економіки (зменшення на 571 млн фунтів стерлінгів у валовій доданій вартості, а також скорочення 18 923 робочих місць в еквіваленті повного робочого дня).

Розрахунок можливого економічного ефекту від про-

Таблиця 5. Оцінка прогнозованої кількості відвідувачів під час проведення ігор та їх витрати поза заходами ігор

	Кількість відвідувачів	Витрати, усього (млн фунтів стерлінгів)	Днів на відвідувача	Витрати на день (фунтів стерлінгів)	Внесок на відвідувача (фунтів стерлінгів)
Жителі Лондона	4 983 419	0,000	1	0,00	0
Відвідувачі протягом дня з регіонів Великої Британії	525 732	14,233	1	27,07	27
Туристи з регіонів Великої Британії	576 098	206,297	4,8	73,83	358
Іноземні туристи	274 821	226,583	11	74,28	824
Іноземні спортсмени	13 775	14,348	32	32,45	1042
Спортсмени з регіонів Великої Британії	580	0,373	27	23,72	643
Спортсмени з Лондона	145	0,057	22	17,73	392
Іноземні посадові особи	2625	2,037	32	24,17	776
Посадові особи з регіонів Великої Британії	5906	3,797	27	23,72	643
Посадові особи з Лондона	1969	0,771	22	17,73	392
Іноземні медіа-відвідувачі	19 000	67,703	32	111,01	3563
Медіа-відвідувачі з регіонів Великої Британії	100	0,299	27	110,25	2988
Медіа-відвідувачі з Лондона	900	2,276	22	114,43	2529
Волонтери з регіонів Великої Британії	2350	3,259	22	62,74	1387
Волонтери з Лондона	44650	12,985	22	13,16	291
Іноземні відвідувачі-спонсори	6650	35,544	32	166,51	5345
Відвідувачі-спонсори з регіонів Великої Британії	35	0,157	27	165,37	4482
Відвідувачі-спонсори з Лондона	315	1,195	22	171,64	3793
Відвідувачі — іноземні представники олімпійської сім'ї	5000	17,575	32	109,50	3515
Відвідувачі — представники олімпійської сім'ї з регіонів Великої Британії	1500	4,421	27	108,75	2947

Таблиця 6. Очікувана зміна витрат іноземних відвідувачів Лондона через проведення Олімпійських ігор (млн фунтів стерлінгів)

Рік	Мета візиту				Загальні витрати відвідувачів Лондона		
	відпочинок	бізнес	відвідування друзів та родичів	інше	неолімпійських	олімпійських	загальна сума
2006	44	42	30	23	139		139
2007	47	45	32	24	148		148
2008	50	48	34	26	157		157
2009	53	51	36	27	167		167
2010	56	54	38	29	178		178
2011	60	58	41	31	190		190
2012	-20	-19	-13	-10	-62	364	302
2013	102	98	69	52	321		321
2014	107	103	73	55	337		337
2015	114	110	78	59	362		362
2016	121	117	83	63	384		384

ведення Олімпійських ігор у Лондоні 2012 року має очевидні труднощі через те, що на даний момент немає повної інформації про рівні витрат відвідувачів, інфраструктурні та експлуатаційні витрати.

Британські дослідники зробили попередню оцінку ефектів від проведення ігор у Лондоні у 2012 році та запропонували проводити систематичний аналіз чутливості щодо її результатів. Моделювання для цього дослідження було здійснене на трьох рівнях — для Великої Британії в цілому, для Лондона і для п'яти його субрегіонів. Модель відповідних економік була побудована і використовується в рамках динамічного моделювання.

На основі поточних оцінок у табл. 2 наведено очікувані доходи оргкомітету від проведення Олімпійських ігор у Лондоні у 2012 році за трьома сценаріями: найбільш імовірним, песимістичним та оптимістичним (складено на основі [7]).

У табл. 3 подано прогнозовані експлуатаційні витрати оргкомітету Олімпіади в Лондоні у 2012 році (складено на основі [7]).

У табл. 4 наведено прогнозовані інфраструктурні витрати оргкомітету на проведення Олімпіади в Лондоні у 2012 році (складено на основі [7]).

У табл. 5 наведено прогнозовані дані щодо кількості відвідувачів під час проведення ігор у Лондоні у 2012 році та їх витрати поза заходами (складено на основі [7]).

Прогнозований вплив Олімпіади в Лондоні 2012 року на витрати відвідувачів міститься в табл. 6 (складено на основі [1; 7]).

У 2012 році, внаслідок зменшення кількості неолімпійських відвідувачів, очікується певний вплив коштів загальною сумою 62 млн фунтів стерлінгів від іноземних туристів і 60 млн від відвідувачів з регіонів Великої Британії, але ці цифри є меншими, ніж прогнозовані надходження від олімпійських відвідувачів — відповідно, 364 і 277 млн фунтів стерлінгів [7, с. 64—66].

У період до і після Олімпіади відчуватимуться суттєві ефекти від витрат на іноземних відвідувачів через ефект "спадщини", який збільшує попит на відвідування Лондона на 1% до ігор і 1,5% після [7, с. 65—67]. Це призводить до реальних витрат, що збільшуються по відношенню до еталону від 1,0 до 1,1% до ігор і від 1,8 до 2,0% після ігор. Реальні ефекти навіть більші, ніж ефекти "спадщини" поодиночі, оскільки їх поєднання з додатковими витратами олімпійських відвідувачів у 2012 році має збільшити інвестиції в галузях, які підтримують туристів, особливо, починаючи з 2012 року. Зростання рівня інвестицій приведе до збільшення основного капіталу, що ще відчутніше підвищить добробут і розширить

економічні перспективи Великої Британії, пов'язані з туризмом, спричинить підвищення цін на туристичні послуги у 2012 році та стимулюватиме попит на них.

ВИСНОВКИ

У даній статті проведення масштабних міжнародних спортивних подій рівня Олімпійських ігор розглянуто як суттєвий стимул трансформаційних змін в економіці приймаючої країни в цілому й в її туристичній сфері зокрема.

У статті окреслено наукові погляди та підходи до прогно-

зування економічних наслідків від проведення масштабних подій рівня Олімпійських ігор, попередньо визначено рівень якості планування та організації макропроекту міжнародного туризму — Олімпійських ігор 2012 року в Лондоні як такий, що відповідає меті стимулювання економічного розвитку країни та розвитку її туристичної галузі. Наведені прогнозні дані це підтверджують.

Лондонська Олімпіада 2012 року надає Великій Британії багато можливостей не тільки під час, а й напередодні події і надалі, після проведення ігор. Індустрія туризму завдяки характеру діяльності здатна отримати вигоду з таких можливостей. Проте, щоб повністю досягти цього, дії необхідно якісно спланувати та ефективно реалізувати заходи з підготовки до ігор.

Література:

1. London 2012. Response to the Questionnaire for Cities Applying to Become Candidate Cities to Host the Games of the XXX Olympiad and the Paralympic Games 2012. — 2004. — 128 p.
2. Kasimati E. Economic Aspects of the Summer Olympics: a review of related research // International Journal of Tourism Research. — 2003. — 522 p.
3. Berman G., Brooks R., Davidson S. The Sydney Olympic Games announcement and Australian stock market reaction. // Applied Economics Letters. — 2000. — 22 p.
4. Balfousia-Savva S. Athanassiou L., Zaragas L., Milonas A. The Economic Effects of the Athens Olympic Games. — Athens: Centre of Planning and Economic Research, 2001. — 158 p.
5. Журнал спортивного туризму [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.tandf.co.uk/journals/titles/14775085.html>.
6. Воскресенский В.Ю. Международный туризм. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 255 с.
7. Blake A. The Economic Impact of the London 2012 Olympics. — Christel DeHaan Tourism and Travel Research Institute Nottingham University Business School, 2005. — 72 p.
8. Dwyer L., Forsyth P., Spurr R. Inter-industry effects of tourism growth: implications for destination managers // Tourism Economics. — 2003. — № 9 (2). — 325 p.
9. Dwyer L., Forsyth P., Madden J., Spurr R. Economic Impacts of Inbound Tourism under Different Assumptions Regarding the Macroeconomy // Current Issues in Tourism. — 2000. — № 3. — 450 p.
10. Copeland B. Tourism, Welfare and De-industrialisation in a Small Open Economy // Economica. — 1991. — Vol. 58. — P. 515—529.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2012 р.